

Od sektorowej polityki rolnej do zintegrowanej polityki zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Gdzie jesteśmy?

Jerzy Wilkin

Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN

Czy polityka nadąża za zmianami na wsi, w rolnictwie i w ich otoczeniu?

- Większość mieszkańców wsi (ponad 60%) nie ma już żadnego związku z rolnictwem;
- W gospodarstwach domowych rodzin rolniczych rośnie znaczenie dochodów uzyskiwanych poza rolnictwem;
- O żywotności ekonomicznej i społecznej większości wsi nie decyduje już kondycja rolnictwa lecz kondycja innych dziedzin gospodarki (produkcji, usług, zabezpieczenia społecznego)

Nowe podejście do analizy i wspierania rozwoju obszarów wiejskich

- Zmiana filozofii i podstaw teoretycznych (paradygmatu) wspierania rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich
- Odejście od perspektywy resortowej (sektorowej) i przejście do koncepcji zintegrowanego rozwoju, zorientowanego terytorialnie i finansowanego z wielu źródeł krajowych oraz unijnych.
- Połączenie wielofunkcyjnego rolnictwa i wielofunkcyjnego rozwoju wsi w ramach koncepcji rozwoju zrównoważonego.

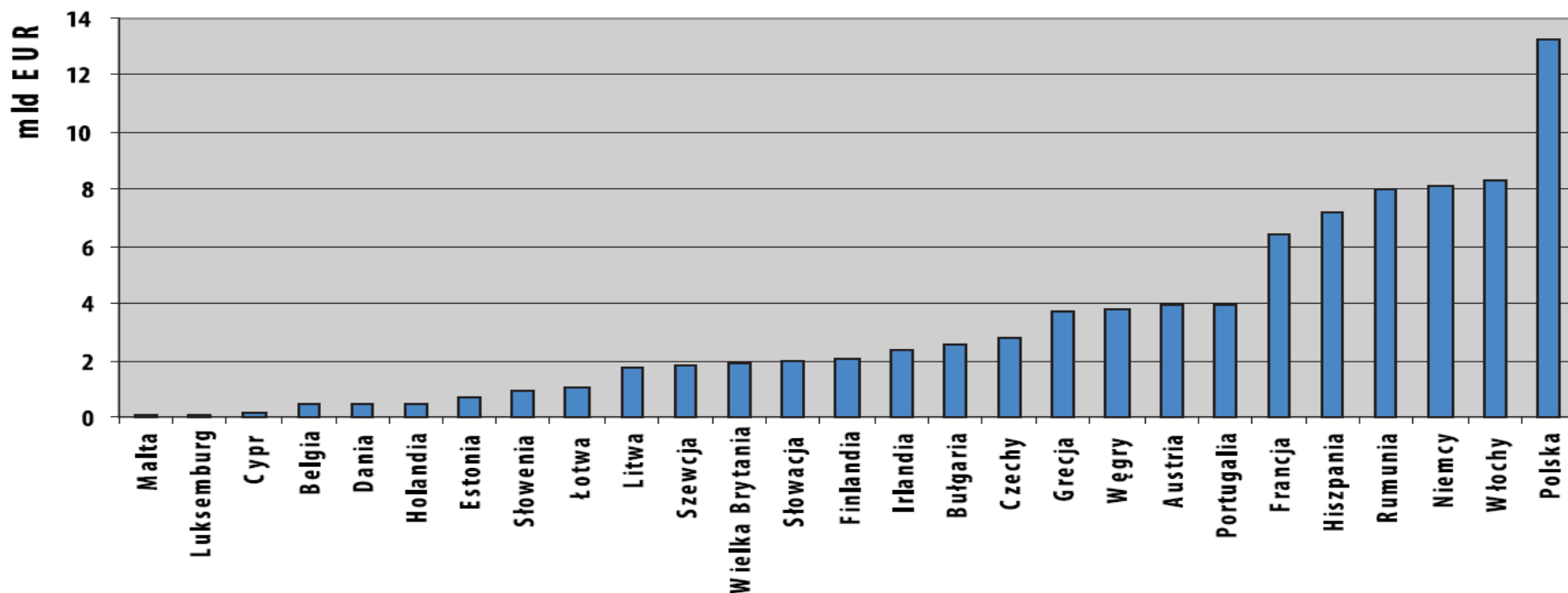
Wyjście poza rolnictwo – utworzenie I i II filara WPR

- To II filar miał się stać wzorcem sposobu wspierania rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich;
- Postulat odejścia od polityk sektorowych na rzecz polityk zintegrowanych, zorientowanych terytorialnie;
- Czy te oczekiwania się spełniły?

Budżet II Filara 2007-2013, wszystkie źródła

Budżet UE	€ 90,8 mld
Dofinansowanie krajowe	€ 57,7 mld
Wkład prywatny	€ 64,8 mld
Dobrowolne podwyższenie	€ 12,4 mld
Razem	€ 225,7 mld

Alokacja środków na rozwój obszarów wiejskich w latach 2007-2013

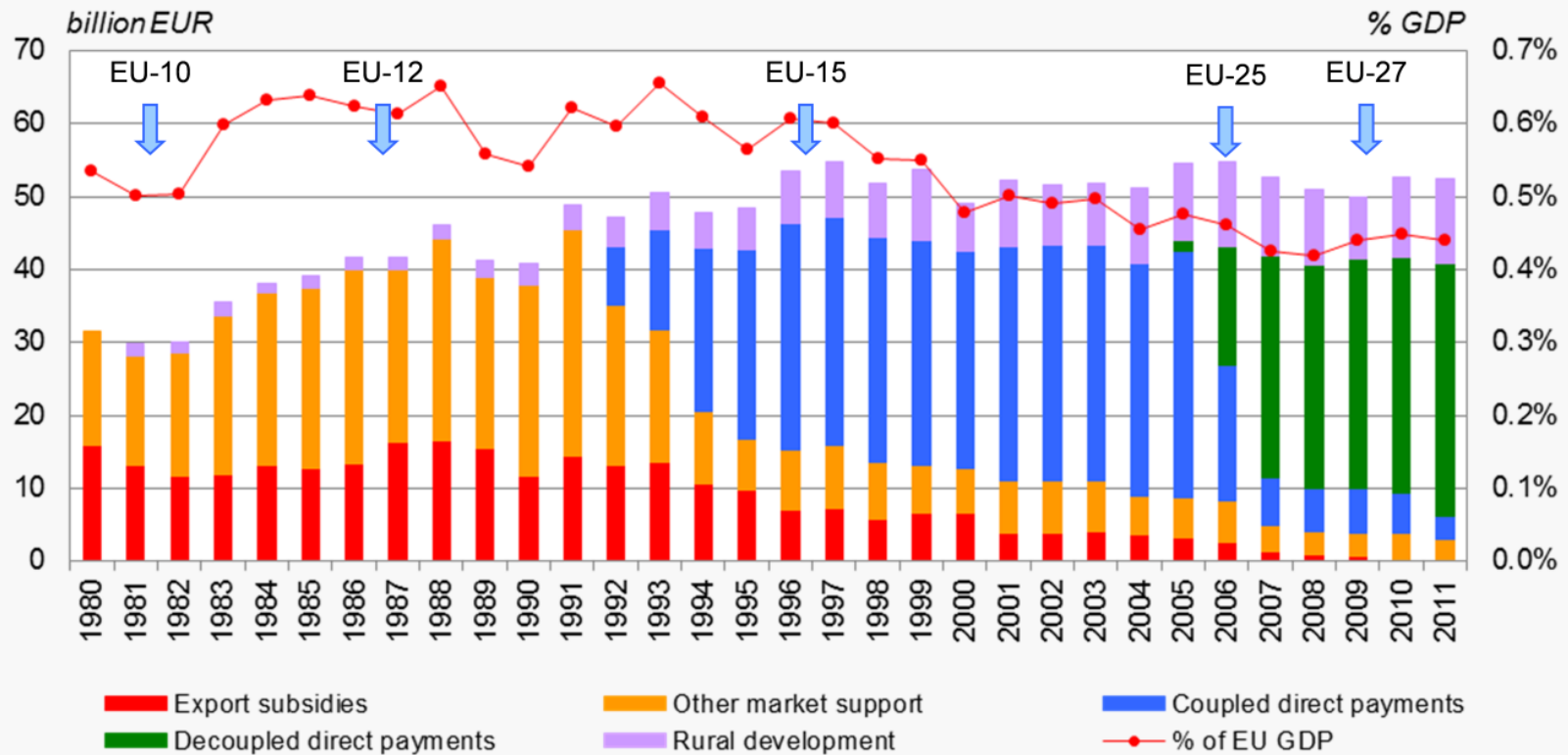

Europa 2020

Wśród trzech priorytetów strategicznych dokumentu: „**Europa 2020**” znalazł się:

- ***„rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną”.***
- Rozwój wsi i rolnictwa miał być wkomponowany w ten priorytet

Zmiany wielkości, struktury i udziału WPR w PKB UE (ceny stałe 2007)

WPR 2014-2020 (UE-28)

Ile dla rolników, a ile dla mieszkańców wsi?
(ceny bieżące)

Filar I

312,7 mld euro

Filar II

95,6 mld euro

Razem WPR

408,3 mld euro

← 23% środków WPR
na II Filar

Podział środków z WPR 2014-2020 w Polsce

- Do kogo trafiają środki z WPR oznaczone szyldem „Rozwój wsi (*rural development*)”?
- Fundusze UE na lata 2014-2020 przeznaczone dla Polski na wspieranie rolnictwa i rozwoju wsi:
 - Filar I (płatności bezpośrednie i organizacja rynków) - 19,9 mld euro
 - PROW (II Filar) – 8,6 mld euro (13,5 mld euro z dofinansowaniem krajowym)
 - Łącznie WPR – 28,5 mld euro
 - Środki przeznaczone na PROW to ok. 30% funduszy WPR dla Polski

Do kogo trafiają środki przeznaczone na PROW?

- Z ogólnej sumy 8, 6 mld euro przeznaczonych na PROW 2014-2020 tylko **12,8%** nie jest zaadresowanych do rolników, producentów rolnych i przetwórców, lecz ogólnie do mieszkańców wsi. Te 12,8% (1 151 mln euro) to głównie działania: LEADER i „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich”.
- II Filar jest *de facto* uzupełnieniem polityki sektorowej wobec rolnictwa, a nie liczącym się narzędziem wspierania rozwoju wsi.

Główne grzechy polityki wspierającej rolnictwo i obszary wiejskie

- Utrzymywanie się cech polityki sektorowej (zwłaszcza rolnej, ale nie tylko)
- Brak odpowiedniego zintegrowania różnych polityk odnoszących się do obszarów wiejskich (93% kraju);
- Nietrafne zaadresowanie instrumentów i środków finansowych, zwłaszcza WPR, w odniesieniu do rzeczywistych problemów rozwoju obszarów wiejskich;
- Niewielki zakres wykorzystania zasad dobrego rządzenia (*good governance*) w polityce wspierania rozwoju wsi i rolnictwa.